N:o 2 STOCKHOLM SEPT. 1917

BULLETIN
FRÅN
UPPLYSNINGSBYRÅN "POLONIA"
I STOCKHOLM

JOSEF KARASIEWICZ
Nybrogatan 50 III. Allm. Österm. 62747

Telegram.

Byrån »Polonia» meddelar telegrafiskt: Polska konferensen i augusti, i Moskwa, blev uteslutande inkallad av nationaldemokrater och av dem beroende organisationer, som bekämpade det provisoriska statsrådet som faktor för den uppkommande polska statligheten. Deltagande vid konferensen avslogs av: Polska demokratiska kommittén, Nationalarbetareförbundet, Folkförbundet, Kristligt sociala, polska socialistiska partiet, Socialdemokratien, likaså deltogo icke några konservativa kretsar. Det uppkommande politiska blocket organiserar 27 sept. en kongress i Petrograd, där den polska emigrationens i Ryssland verkliga opinion skall finna sitt uttryck.

Det i utländska pressen spridda ryktet om en föregiven i Stockholm rumägande konferens är ogrundat. I Stockholm har från Petrograd anlänt ordföranden av Likvidationskommissionen för konungariket Polen, Herr Alexander Lednicki, som har underhandlat angående några praktiska, sitt ämbete beträffande angelägenheter, med greve Rostworowski, medlem av polska statsrådet i Warschau. Inga angelägenheter av politisk beskaffenhet hava då eller annars berörts.

Kommission för Likvidering av Konungariket Polens angelägenheter, Likvideringskommissionslagar och förordningar av den provisoriska ryska regeringen till Regeringskammaren (Regerande senaten).

Den 15—28 mars år 1917 bekräftade den provisoriska ryska regeringen nedanstående lagar för den samtidigt bildade Likvideringskommissionen.

1. En Kommission för likvidering bildas härmed med en av den provisoriska ryska regeringen utsedd person såsom ordförande, bestående av representanter för följande ministerier: inrikes-, utrikes-, krigs-, undervisnings- och justitieministeriet — en var av varje utsedd av respektive minister — vidare av ombud för de polska organisationernas konferensråd, centrala medborgarkommittén, polska sällskapet för understöd åt krigets offer, de polska kommittéerna i Moskwa, var och en vald bland en var av förenämnda samfunds styrelser.

2. Åt Kommissionen för likvidering uppdrages: a) att uppdaga vistelseort, i vilket tillstånd samt förmögenhetsförhållanden alla statliga och folkliga inrättningar i konungariket Polen för närvarande befinnas — att giva anvisning över desammas placering och förvaltning ända till deras överförande till konungariket Polen;

b) att överenskomma med respektive ämbetsverk om sättet för likvidering för de statsinstitutioner, vilka varit i verksamhet i konungariket Polen;

c) att utarbeta förslag till ordnandet av det ömsesidiga förhållandet mellan staten och den rom. katolska kyrkan, att utarbeta föreskrifter angående krigs- och civilfångar av polsk nationalitet och fientliga staters undersåtar.

3. Ordföranden i Likvideringskommissionen framlägger dess beslut för den provisoriska ryska regeringen till stadfästelse och föredrager personligen framställda förslag.

4. Åt Kommissionen gives rättigheten, att till sina sammanträden inkalla ombud för av dess verksamhet intresserade ämbetsverk ävensom sakkunniga.

2. Som arbetsordning för Kommissionen gäller en instruktion, antagen av en kommission och godkänd av den provisoriska ryska regeringen.

Samma dag den 15 mars utfärdade den provisoriska ryska regeringen följande förordning:

»Alexander Lednicki, medlem av Riksdumans första uppbud utnämnes härmed till ordförande i Kommissionen för likvidering av Konungariket Polens angelägenheter».

(Undertecknat)
Ministerpresident Furst Lwow,
Provisoriska Regeringens Sekreterare:
Wlad. Nabokow.

Den 10—23 april 1917 offentliggjorde den provisoriska regeringen följande beslut:

»Till komplettering av den 15—28 mars 1917 bekräftade lagen för Kommissionen för likvide-

ring av Konungariket Polens angelägenheter beslöts:

Till Likvideringskommissionen höra, utom de i lagen nämnda personerna, ytterligare nedan uppräknade:

a) Ombud för finans-, jordbruks-, handel-, och in-industri-kommunikationsministerierna, grekisk-ortodoxa kyrkan, rikskontrollämbetet, kommissariatet för f. d. hov- och apanageministeriet, ett ombud för varje, utsedd av vederbörande minister, av överprokuratorn för heliga synoden, av rikskontrollören, av kommissarien för f. d. hov- och apanageministeriet på den väg som förenämnda institutioner finna det lämpligast, ävensom ordföranden i den juridiska kommissionen hos den ryska provisoriska regeringen;

b) en representant för den romersk katolska kyrkan, utsedd av Metropoliten för alla romersk katolska kyrkor i ryska riket ävensom ärkebiskopen i Mohilew, och ett ombud var, för följande polska medborgarorganisationer och inrättningar: Polska medborgarorganisationernas konferensråd, Centrala medborgarkommittéerna, Polska sällskapet för understöd åt krigets offer, vald av vederbörande styrelser, Agrar-Kredit-Sällskapet i konungariket Polen, vald av det härstädes befintliga rådet i kommittéerna som under evakueringen handhade göromålen, Centrala jordbrukssällskapet i konungariket Polen, utsedd bland de härstädes befintliga medlemmarna av förvaltningen, som under evakueringen handhade göromålen, fackföreningarna av polska arbetare i Petrograd; och

c) personer bland polska folkorganisationer, som ej hava särskilda ombud i Kommissionen.

2. Ordföranden i Likvideringskommissionen kan utnämnas och entledigas uteslutande på grund av order från den provisoriska regeringen till Regeringskammaren (Regerande senat).

3. Ordföranden i Likvid kommissionen leder Kommissionens sammanträden.

Ordföranden i Likvideringskommission tillerkännes alla rättigheter i Kommissionens angelägenheter, vilka på grund av artikel 150 och 157 i lagen tillkommer ministerierna, ävensom föreståndarna för de särskilda dykasterierna.

5. På grund av ordförandens framställning antages stat genom den provisoriska regeringens beslut.

(Följande underskrifter av samtliga provisoriska regeringens medlemmar.)

På grund av ovan anförda dokument bestod Likvideringskommissionen av samma antal ryssar och samma antal polacker, hyllande den åsikten att likvideringen i samma mån angår båda nationerna och staterna. Bland samma antal medlemmar av polacker och ryssar valde den provisoriska ryska regeringen en polack till ordförande och i den av 33 personer bestående Likvideringskommissionen finnes således 16 ryssar och 17 polacker.

Det högtidliga öppnandet av Likvideringskommissionen ägde rum den 15—28 april i närvaro av ett stort antal ministrar och medlemmar av Kommissionen. En mängd tal höllos såväl av ryssar som av polacker. Ministerpresidenten furst Lwow uttalade sig bl. a. att den nyligen bildade Likvideringskommissionen »icke allenast skulle handhava likvidering av gamla institutioner och rättigheter», utan även »att den skulle åstadkomma ett slutligt avgörande av de långa tvister och missstämningar, som under århundraden varat mellan den ryska och polska nationen».

Därpå tog ordföranden i Likvideringskommissionen herr A. Lednicki, såsom varande den främste bland de närvarande till ordet för att svara på talet. Från det i stor stil hållna talet anföras följande enstaka utdrag. För omkring 150 år sedan begicks en stor våldshandling, som för många år framåt fördystrade Europas politiska horisont, och pålade en följd av generationer svåra och blodiga uppoffringar. Polens delning sammanföll med begynnelsen av de stora rörelser och strömningar som under namn av helig frihetslängtan, likställdhet och broderlighet befriade folken från det medeltida oket. Vi polacker kunna även med stolthet nämna framstående hjältegestalter, som deltogo i den stora hjältemodiga kampen för friheten. Vår Pulaski och Kosciuszko kämpade på det västra halvklotet och hjälpte världens största, mest demokratiska republik, Nordamerikas Förenta Stater att uppnå friheten. I Västeuropa uppgick frihetssolen genom den stora franska revolutionen. Även i Polen uppvaknade »Drang» för moderna, i frihetssyfte genomförda reformer och konstitutionen av den 3 maj gav oss en författning, vilken i alla tider måste vara giltig som sådan. Våra tre grannar, fullständigt överensstämmande i sina åsikter, förskräcktes över den i deras mitt uppflammande frihetshärden och beslöto till varje pris släcka densamma; på detta sätt blev en av friska krafter genomträngd statsorganism levande sönderriven och styckad, ett fritt folk, hyllande republikanska idéer och, kämpande ända till sista blodsdroppen för sin nations frihet, delat och ända till grymhet förintat. Sedan denna tid är den polska frågan och den polska frihetskampens historia på det intimaste förbundna med den gemensamma frihetsrörelsen för alla folk!

Den nya ryska folkmakten upptog genast, i det den riktigt nog erkände dess internationella betydelse, den polska frågan i hela sin utsträckning på dagordningen och ställande sig å nivå med Centralmakternas politik, uttalade den det stora betydelsefulla maktordet om fullständig frihet. De tyska kejsarna lovade visserligen i manifestet av den 5 november den politiska friheten åt de av deras arméer intagna delarna av Polen, — ej med ett ord omnämnas de av dem erövrade delarna, vilka de innehava men måste utlämna, vilja de handla enligt rätt och samvete.

Den nya ryska folkmakten valde en annan väg! Inför uppropet till den polska nationen uppställer den öppet och lojalt utan hänsyn till de omätligt tilltagande uppgifterna och de oändliga svårigheterna, Likvideringskommissionen med uppgiften att från det nu så genomsolbelysta framtidsperspektivet avlägsna de ständigt upptornade hindren som spärrade den gemensamma vägen i det förflutna.

Den polska nationen var många gånger föremålet för olika politiska kombinationer och experiment men ej ett enda av dem åstadkom något slutligt och bestående avgörande i den så brännande frågan. Varken Napoleons verk år 1807, furstendömet Warschau, ej heller det genom fredskongressen 1815 uppkomna konungariket Polen, på ett konstlat och onaturligt sätt förbundet med Ryssland bragte med sig någon lösning utan åstadkom tvärtom endast nya tvister och slitningar i den gemensamma kampen.

Upproret år 1831, inställandet av konstitutionen år 1815, organiska stadgarna 1832, Wielopolskis planer, det förnyade upproret år 1863, avskaffan-

de av den polska regeringskommissionen 1886, inställandet av den polska juristbanketten med stängandet av de polska bankerna år 1866, allt detta en otalig rad av öppna frågor, ett kaotiskt virrvarr, som nu på grund av ryska provisoriska regeringens mandat skola likvideras och avvecklas. Kommissionens bildande med gemensam medverkan av ryssar och polacker samt det faktum att till Kommissionens ordförande utnämnts en polack äro de bästa bevis och garantier för den provisoriska ryska regeringens avsikter vid genomförandet och lösandet av den polska frågan. Vårt verk åtnjuter de fria regeringarnas fulla sanktion hos de båda fria folken och äro vi även därför övertygade om att på ett tillfredsställande sätt i verkligheten kunna fylla vår plikt.

Likvideringskommissionens arbeten utföras av utskott som tills nu äro 12 till antalet. Om bildandet av nya utskott i mån av behov diskuterar Komissionenen på sitt plenum.

Utskott I prövar f. d. hov- och apanageministeriets angelägenheter, palatserna, furstendömet Loivisgi och lustslottet Lazienki. Utskottet har redan utarbetat förslag till lagar, och till alla arkiv utsänt förfrågningar, vilka aktstycken, dokument och uppgift om polska förmögenheter, som befinna sig i deras ägo. Det har undersökt härvarande arkiv, gjort förteckning över polska adelskalendern och akter över adelsfamiljer, på grund av vad som finnes i Departementet för Heraldik i Senaten. Man kan antaga, att dessa föremål skola återgäldas till polska regeringen. Till utskott I höra även bland de viktigaste majoratsangelägenheterna.

Det är här fråga om vidsträckta polska lantegendomar, vilka vid tiden för delningen även som under upproren, konfiskerades av ryska regeringen och bortskänktes åt ryssar till belöning. De nuvarande innehavarna av majorat hava för avsikt att värna sin äganderätt i det att de å ena sidan åberopa sig å hävd och å andra att de så levat sig in i landets förhållanden, ja till och med förklara de sig beredda att bliva polska medborgare. Alla dessa detaljer åstadkomma ej obetydliga hinder i utskottets arbeten och måste behandlas med särskild försiktighet för att man ej å ena sidan skall tillfoga den enskilde skada och å andra sidan tillvarataga den polska nationens anspråk. Hänsyn måste även tagas till den omständigheten att de nuvarande majoraten. vilka fordom utgjorde statsegendom, delvis blivit utarrenderade åt privat person. Likvideringskommissionen följer den grundsatsen, att i sådana fall, då nuvarande innehavare av majorat tillfogas skada genom beslut av den polska regeringen, tillkommer det den ryska regeringen att härför erlägga skadestånd. För detta ändamål torde erfordras cirka 30 miljoner rubel. Den nuvarande ryska regeringen är emellertid av en motsatt åsikt i det den, anser, att den ryska byråkratiens arv ej bör tagas i skydd av det revolutionära Ryssland.

Utskott II, som övertagit de kyrkliga angelägenheterna, har redan bragt det därhän att indragningen av biskopsstiften Minsk och Kaniceniec återtagits, och att kandidater för romerska kyrkans biskopsstift genast utsågos. Vidare bemödade sig utskottet ivrigt om att avskaffa alla inskränkningar och hinder, som lagts i vägen för det romerska katolska folkets, av polsk härstamning, religionsutövande.

Utskottet har utarbetat nya föreskrifter angående byggandet av kyrkor, kapell privataltaren, ävensom instruktioner för biskoparna o. s. v. Allt har blivit intaget i den ryska kyrkolagen, som tillförsäkrar den katolska kyrkan fullständig autonomi. Slutligen övervakar utskottet återställandet av alla konfiskerade katolska kyrkor, belägna å olika orter i Ryssland.

Utskott III sysselsätter sig med angelägenheter rörande krigs- och civilfångar. I princip är dess uppgift redan slutförd, tack vare dess verksamma intervention har det uppnått särskilda lättnader för krigs- och civilfångar av polsk härstamning, internerade i Ryssland.

Likvideringskommissionen har utverkat den stora förmånen att krigsfångar, tillhörande polska legioner, vilka i egenskap av ryska undersåtar i f. d. ryska provinserna i konungariket Polen betraktats som politiska förbrytare, fritagits från denna anklagelse och behandlas såsom andra krigsfångar. Även har man utverkat tillstånd för icke värnepliktige att återvända till hemlandet. Denna hemresa är från centralmakternas sida mycket försvårad. De från Ryssland återvändande måste stanna i Stockholm två månader för att av centralmakterna invänta tillstånd att få passera gränsen. Med hänsyn därtill och i händelse centralmakterna icke underlätta genomresan så kan det ej bliva tal om att något större antal personer kunde återvända, i synnerhet utövare av fria yrken och ämbetsmän såsom advokater, notarier och lärare vilkas närvaro dock för landet vore av högsta vikt.

Utskott IV har övertagit angelägenheterna för städernas förvaltning och fattigvården. Vid sitt första sammanträde skred utskottet till omedelbar likvidering av städernas magistrater, genom att avsluta deras räkenskaper. I varje fall inställdes alla löneutbetalningar för ämbetsmännen i konungariket Polen den 1 oktober. Genom en ren tillfällighet blev utskottets förslag icke accepterat av Likvideringskommissionen.

Utskott V undersöker angelägenheter rörande godsägarnas och böndernas förhållanden. Utskottet, som bildats först i juni, utsände allra först de nödiga förfrågningarna till de ifrågavarande ämbetsverken.

Utskottet VI sysselsätter sig med personalens angelägenheter, i de olika ämbetsverken i konungariket Polen. Tills nu är dock ingenting ordnat emedan dessa uppgifter äro av mycket invecklad och komplicerad natur. Det tillkommer detsamma att avgöra tjänstemännens fordringar och ansökningar, — var och en för sig, som önskar hava sin representant i utskottet. En likvidering i förening med uppsägelse jämte inställelse av lönutbetalning är icke lätt att få tjänstemännen att samtycka till.

Utskott VII handhar finans- och skattkammarangelägenheter, d. v. s. övertager räkenskapernas avslutande mellan ryska och polska statskassan i syfte att möjliggöra kontant likvid mellan de båda rikena. Detta utskott har att övervinna kolossala svårigheter, då alla ursprungsdata, skadeberäkningar och verifikat m. m. saknas.

Utskott VIII avgör rättsliga frågor, hänförande sig till alla områden. Inom dess kompetens falla de mest olika ärenden av rättslig natur och mycket svårlösta sådana såsom t. ex. rätten att inkalla polacker i ryska armén, att avlägga trohetsed åt den nya regeringen etc. Därtill komma

frågor rörande enskild egendom, arvsrätt, ersättning för av zarregeringen konfiskerade gods m. m., m. m.

Utskott IX upptog uppsikten över den offentliga undervisningen d. v. s. sysselsätter sig med polska undervisningsanstalter, även sådana som i Polen från rysk sida inrättats och vilkas inventarier blivit utförda från Polen till Ryssland. Likvideringskommissionen följer den principen att det som är polsk egendom, ävensom allt som har betydelse för polska nationen måste återföras till Polen — samt i motsatt fall, allt som har betydelse för Ryssland skall restitueras åt Ryssland. Härvid uppstår en oändlig mängd svårigheter redan av den orsak, att varje datum saknas, rörande olika museisamlingars, biblioteks och högre läroanstalters tillhörigheter, vilka bortförts från Polen till Ryssland.

Utskott X tillkommer likvideringskompetens rörande domstolar och övriga ämbetsverk, vilka ej kunna hänföras till andra utskott. Så likviderades genast stads- och landspolisinrättningarna i generalguvernementet Warschau, nu återstå ännu guvernörerna och deras kanslier, med anledning därav att dessa ämbetsverk äro förpliktade att avlägga räkenskap. I närmaste framtiden skola handelsdomstolen i Warschau ävensom domstolarna i Kalisz, Plock & Lomza likvideras.

Utskott XI har övertagit frågor rörande handel och industri och de därmed förbundna inrättningarna. Detta utskott sammanträdde för kort tid sedan första gången.

Utskott XII handhar kommunikationsväsendet, järnvägarna, chausséerna och vägarna. Detta medför namnlösa svårigheter, i synnerhet vad det från Polen bortförda rullande materielet beträffar, vilket i grund förstörts i det inre av Ryssland.

I en snar framtid skola utskott XIII, för jordfrågor, och utskott XIV, militärutskottet, sammanträda. Det senares uppgift bliver genomförandet av demobilisation av de i ryska hären tjänande polska soldaterna samt angelägenheter av rent teknisk natur, som röra arméförvaltningen. Det föreligger ett projekt att ytterligare bilda utskottet XV för att behandla frågor rörande förhållandet mellan arbetare och arbetsgivare. Detta förslag härrör från såväl vänsterpartierna som från socialisterna.

Herr Alexander Lednicki, ordföranden i Likvideringskommissionen besökte i början av denna månad Stockholm, varvid han grundligt konfererade angående Likvideringskommissionens angelägenheter med greve A. Rostworowski, medlem i provisoriska statsrådet för konungariket Polen. Resultatet av denna konferens var överlämnandet åt greve Rostworowski av en utförlig förteckning över ekonomiskt-statistiskt såväl som rättsligt material, som är nödvändigt och av trängande behov påkallat för Kommissionens fortsatta arbeten, ett materiel som endast kan hopbringas i själva Polen. Samtidigt överstyrdes till Polen kopior av akter och handlingar, beträffande Likvideringskommissionens hittillsvarande arbeten.

Det är att hoppas att nu en livlig förbindelse och livligt utbyte av meningar och materialier skall komma till stånd mellan hemlandet och den polska emigrationen i Ryssland, och att därigenom utsikter öppnas till utjämnande av motsatserna och till åstadkommandet av en enhetlig behandling av rättsfrågor — samt till uppfyllandet av rättmätiga polska anspråk.

Till frågan om den polska regeringen.

Konungariket Polens provisoriska statsråd har vid sitt sammanträde den 15 juli detta år bland annat bestämt:

1) det tillförordnade statsrådet utövar, tills en polsk regering hunnit bildas, såsom ställföreträdare de polska regeringsfunktionerna. En åtgärd av det tillförordnade statsrådet som regeringens ställföreträdare var uppmaningen till soldaterna att avlägga militäreden. Redan genom det faktum, att det mottagit den polska härens ed har statsrådet blivit den högsta polska politiska instansen. Från denna stund kan den polska hären icke utan statsrådets samtycke användas vid fronten.

2) Legionerna skola numera i enlighet med sin bestämmelse uteslutande användas som den polska härens kader.

Den 25 augusti erhöll de polska legionernas befäl order att rycka ut till fronten, där legionerna skulle kvarstanna under det österrikiska befälets kommando. Med anledning härav samlades det provisoriska statsrådet till utomordentlig session, varvid beslöts:

1. Centralmakternas ståndpunkt, enligt vilken legionerna skola användas som den polska arméns kader, delas fullt av statsrådet.

2. Ordern, att legionerna skola rycka ut till fronten, varvid blott en obetydlig och otillräcklig del av densamma kvarlämnades till bildandet av kadern, — vilket skedde utan statsrådets vetskap och hörande — bildar för detsamma en situation, som är politiskt omöjlig; för den skull se sig statsrådets medlemmar nödsakade att nedlägga sina mandat i regentionsrådets händer, vilket enligt förslaget rörande den polska högsta statsmaktens organisation av 3 juli d. å., som förelagts ockupationsmakterna, skall bildas

Efter sin avgång valde statsrådet en »övergångskommission» med herrar St. Bukowiecki, K. Natanson, J. Mikulowski-Pomorski som medlemmar och herrar Górski och Kaczorowski som suppleanter. Kommissionens uppgift är att sköta statsrådets angelägenheter. Samtliga departement av det provisoriska statsrådet fungera allt framgent, eller tills de avlösas av ministerkabinettet. Solidariska med statsrådet ha förklarat sig samtliga polska politiska partier i Polen, och vi vilja nu delvis anföra några beslut av partierna:

Det polska statsväsendets liga förklarar den 26 augusti bl. a.:

»De legioner, som genom österrikiske kejsaren överlämnats åt den polska staten till bildandet av den polska armén, erhöllo plötsligt order att begiva sig till fronten. Denna order utgör sista länken i den långa kedja av anordningar, som åsyfta motarbetandet av den polska härens bildning. De båda generalguvernörernas, folkets känslor åsidosättande värvningsupprop, som utfärdades innan någon statsmakt grundats, det månadslånga förhalandet av edsformulärets bekräftelse, det högsta befälets överlämnande i främmande händer, försöket att påtvinga legionerna tyskt språk, tysk dräkt, tyska seder och lagar, indelningen i »nationalpolacker» och galizier, hänsynslösa repressalier — detta är den följd av kränkningar, som tillfogats våra tappra legioner och dem, vilka ställde uppbyggandet av en polsk armé på första planet av de nationella uppgifterna.

Måttande mot vår armés kader, riktade man ett slag mot den polska representationen, mot statsrådet . . .

Sålunda tvang man statsrådet att nedlägga sitt ämbete, ty det betraktade legionernas förvandling till en reguljär armé som ett av huvudändamålen för sin existens... Ockupationsmakterna övade ett våld mot nationens spirande erövringar, troligen för att vålla oreda och hos allmänheten väcka misstämning gentemot den polska statens fortsatta uppbyggande. Deras ansträngningar skulle dock icke krönas med framgång. Den polska nationen ger sitt svar i en uthållighet och ett uppbjudande av alla sina krafter... genom understödjande av den högsta makt, som den självständigt skall bilda.»

Den 24 augusti fattade det nationella centrum flera beslut, vilka det därefter genast delgav statsrådet och i vilka det 1) protesterar mot legionernas delande i nationalpolacker och galizier, 2) vänder sig till legionernas befäl med den bönen, att de måtte laga så, att för den blivande polska armén reserveras ett så stort antal som möjligt officerare och soldater ur legionerna, 3) protesterar mot legionernas eventuella återkomst till hjälpkåren, 4) vänder sig till statsrådet med begäran att företaga nödiga mått och steg till avskaffande av den hittillsvarande hjälpkåren och dess omdaning till en reguljär polsk armé, 5) framhåller, att »eventuellt våldförande av kaderns karaktär samt hänskjutande av arméfrågan till den basis, som existerade före 5. XI. 16, skulle upphäva alla skäl till samarbete med centralmakterna».

Sedan order om legionernas utryckning till fronten utfärdats, sände det nationella centrum den 25 augusti en skrivelse till det provisoriska statsrådet, vari det med hänsyn till händelserna bl. a. påpekar: 1) att akten av 5 november överkorsats av centralmakterna och att för statsrådet blott återstår att upplösa sig, 2) enär utövandet av verksamheten vidare är omöjligt, så måste statsrådet hänskjuta likvidationsangelägenheten till de tres råd, 3) det av statsrådet utnämnda tremannarådet måste ofördröjligen övertaga likvidationsverksamheten och avbryta den först när a) legionerna oförtövat efter reorganisering återlämnas till den polska staten som kader till den blivande polska hären, samt b) bildandet av regeringen och det nya statsrådet enligt förefintliga förslag tagit sin början.

Samtidigt blev greve Adam Ronikier genom det nationella centrum återkallad från Tyskland, där han vistats på uppdrag av detta parti, samt uppmanad att för den tyska rikskansleren motivera ovannämnda åtgärd.

Den nationella oavhängighetens parti, det polska socialistiska partiet, det polska folkpartiet i de demokratiska partiernas förening utfärdade den 31 augusti ett gemensamt upprop, vilket lyder som följer:

»Icke för främmande fördel, icke i tjänst hos främlingar, icke på främmande uppmaning och icke för en främmande sak ha de polska legionerna uppstått och kämpat. Men häri låg också orsaken till, att de ej blott måste strida med vapen; de voro nödsakade att kämpa för den nationella värdigheten för att icke bli ett verktyg i tyska eller österrikiska händer. På detta sätt anförde Pilsudzki, det polska stridskraftens grundare, legionerna... och hans arrestering tyder på, att centralmakterna ej vilja ha någon självständig polsk här, utan ett redskap i sina egna händer för egna syften...»

Nu följde ockupationsmakternas första definitiva åtgärd efter Pilsudskis arrestering — legionernas förpassande till fronten. Vid denna åtgärd räknade man icke med den allmänna opinionen vare sig i konungariket Polen eller i Galizien. Tvärtom, man handlade mot den allmänna opinionen — och kastade stridshandsken.

Polska legioner, den självständiga polska tankens skapelse, den polska stridskraftens redskap, kastades med användande av tvång och våld ut ur Polen. Efter Pilsudskis arrestering skredo centralmakterna icke till skapandet av den polska armén, utan till dess förintande och till användandet för egna syften av den förefintliga kadern, över...

Den 30 augusti ägde ännu ett plenum av det provisoriska statsrådet rum.

De båda ockupationsmakternas båda regeringskommissarier avgåvo följande förklaring:

»De förbundna regeringarna uttala härmed på grund av det provisoriska statsrådets medlemmars mandatnedläggande sitt beklagande, vilket är så mycket livligare, som de båda ockupationsmakternas regeringsförhandlingar till upprättande av en polsk regering stå inför sin avslutning. Som redan bekant, blev den polska legionen av militära nödvändighetsskäl sänd till sydöstra fronten. Så länge den användes vid fronten, kommer legionen att stå under österrikiskt-ungerskt överbefäl. De förbundna regeringarna tvivla ej ett ögonblick på, att legionerna, ihågkommande sina traditioner, skola även denna gång fylla sin ridderliga plikt på ett berömvärt sätt. Den tidpunkt, då legionerna komma att återskänkas åt sitt egentliga ändamål, att bilda kader åt den polska armén, låter sig för närvarande icke så noga bestämma; upprättandet av en polsk armé avbrytes dock icke därav, att legionerna kallas bort. I konungariket Polen skall den nödvändiga utbildnings- och värvningspersonalen stanna kvar. Därav följer, att varken återuppbyggandet av den polska armén eller återuppbyggande av de polska institutionerna i konungariket Polen kommer att övergivas. Ockupationsmakterna hoppas tvärtom, att det fortast möjligt skall väckas till liv politiska institutioner, genom vilka Polen träder in i de självständiga europeiska staternas led.»

*

Den 12 september utfärdade de båda centralmakterna den för läsaren välbekanta proklamationen rörande den polska regeringens bildande. Genom de underrättelser, som vi erhållit från Polen, erfara vi, att på det hela taget grundas den polska regeringen på basis av det av provisoriska statsrådet uppgjorda förslag, som offentliggjorts i »Bulletinens» första nummer. Vi måste anmärka, att samtliga polska politiska partier utan undantag begära, att legionerna skola återvända till Polen och användas som kader åt den blivande polska armén, vilket för övrigt redan medgivits av de båda centralmakterna. I vilken mån den förutnämnda proklamationen tillfredsställer Polens strävanden, kunna vi av brist på underrättelser från hemlandet ännu icke meddela.

Bibliografiska notiser.

Josef Mokrzynski., Polit. Kand. »Polens Ekonomiska Krafter» (med 6 kartor), förord av Karl T. Petander, Docent vid Högskolan i Stockholm. Förlag av Upplysningsbyrå »Polonia», pris kr. 3: 75, finnes hos alla bokhandlare.

STOCKHOLM
KUNGL. HOFBOKTRYCKERIET
IDUNS TRYCKERI-AKTIEBOLAG
1917